

Gilbert Keyzer

Sa en de grote misleiders

Roman

Eerste druk © 2022 Gilbert Keyzer

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

INHOUD

Eerste deel

- Skelettenkust
- Sa
- De overval
- De slag bij Waterberg
- Het vernietigingsbevel
- De kunst van Sa

Tweede deel

- De dood van Klara
- Wenen, 1908
- Adolfs plannen
- Skelettenwoestijn
- De brieven van Sa
- Weerzien
- Het eerste concert
- Salvarsan
- Adolf en Adolf
- Ontmoetingen

Derde deel

- Luikse forten
- Het laatste schilderij
- Een decadente communist
- Een zwarte engel
- Aan de Somme
- De spoken van Berlijn
- De handen van August
- Een herovering
- Wilfred gaat op reis
- De bloem van Odessa
- Dodelijker dan de oorlog
- Een reis naar Sint- Petersburg
- Hitler weigert
- Luchtschepen
- Een reis langs rivieren
- Een vruchtbare vrouw

Vierde deel

- De staatsgreep
- Het muziektheater
- De lijfwacht
- Duits DNA
- De grootste dierentuin
- Berlijns bacchanaal
- Onderweg naar Afrika

Eerste deel

Skelettenkust

WILFRED KAISER KREEG, NA EEN AMOUREUZE ESCAPADE IN BERLIJN MET EEN Generaals dochter, de keuze tussen degradatie van eerste luitenant naar korporaal, of een verbanning van een jaar naar Duits Zuidwest Afrika. Met dezelfde impulsiviteit waarmee hij zijn lippen op de hare had gedrukt en haar rokken omhooggeschoven had, koos Wilfred onmiddellijk voor verbanning. Zich als korporaal encanaileren met soldaten, beschouwde hij als volstrekt onaanvaardbaar.

In zijn ogen had hij niet haar, maar Clothilde hem verleid, met subtiële oogbewegingen, door tegen zijn handtastelijkheden geen verzet te plegen, hem zelfs over het kruis te wrijven. Verder dan van begeerte trillende handen tussen haar billen en haar zijden ondergoed te schuiven en zijn erectie tegen haar aan te drukken was hij echter niet gekomen. Hij was door huisbedienden, onder aanvoering van de gillende moeder, in de kraag gegrepen. De generaalsdochter, nog verloofd ook, had huilend aan de krijgsraad verklaard door Wilfred te zijn aangerand.

Onstuimig had hij geprotesteerd, hetgeen door de leden van de krijgsraad unaniem als een bewijs van schuld was opgevat. Haar vader kende de rechter privé. Wilfred was kansloos. In Duits Zuidwest Afrika zou hij dienen onder luitenant-generaal Lothar von Trotha. Op tweeëntwintigjarige leeftijd was hij in juli 1904, onder militaire begeleiding, van Berlijn naar Hamburg gereisd en aan boord van een kolonistenschip gestapt, met twee koffers en een tas met hoedendozen. Wilfred had honderden wuivende handen gezien, die de kolonisten vanaf de kade vaarwel wensten. Er werd met witte zakdoeken gezwaaid. Hoeden en petten werden omhoog geworpen. Niemand zwaaide hem uit. Zijn moeder, zus Elise, mede-officieren, allen waren zij thuisgebleven.

‘Je begrijpt het toch wel, mijn Willie? De schande als de pers ons in de gaten krijgt! En het is al zo onrustig op de beurs. Er komt misschien oorlog. We kunnen ons geen schandaal veroorloven, schat.’

Wilfred had tranen verwacht. Zijn moeders grijze ogen bleven berekenend, onderzoekend.

Hij begreep niet hoe zij zijn veroordeling met hun financiële positie in verband kon brengen en beloofde haar iedere week te schrijven. Haar omhelzing leek hem eindeloos lang te duren. Ineens schoot het door hem heen dat hij een jaar lang onder haar verstikkende zorgzaamheid vandaan zou zijn.

Een jaartje Afrika. Het zou wat!

Helemaal gerust was hij er toch niet op.

Moeder denkt dat zij een zakenvrouw is. Gezichtsverlies brengt volgens haar financiële risico's met zich mee. Alsof de beurshandelaren, die ons fortuin beheren, zich er iets van zouden aantrekken. Die zijn er meester in om speculatierisico's op de klant af te wentelen. Die speculeren schaamteloos op levensgevaarlijke koersstijgingen, zonder om onze toestemming te vragen, zonder ons te informeren.

De prijzen van grondstoffen stijgen door, mede vanwege de oorlog tussen Rusland en Japan. Die prijzen zullen ooit inzakken.

Die handelaren vertrouwt mamma en mij niet. Ik ben in haar ogen een losbol, zonder enig verstand van geld. Straks is alles op de beurs verdampt en kunnen we naar het armenhuis.

Stel je voor, alles te verliezen. Ik heb er toch over gelezen. De General Union crash in 1882. Daar gingen onze aandelen aan de Parijse beurs. Dat moet zij zich toch herinneren. Vader had het er vaak over.

Ach, de aandelen, het goud, ons prachtige huis aan de Unter den Linden, het appartementencomplex. Waarom niet alle waardepapieren, certificaten en promesses verkopen en op onroerend goed inzetten? Er is zoveel moois te koop, in Berlijn alleen al. En als we de transactiewinsten creatief naar Zwitserse banken overschrijven, komt de belastingdienst het nooit te weten.

'Doe niets op de beurs, liefste moeder, negeer alle adviezen van onze handelaren!'

'Dat komt wel goed, mijn schat.'

'Stuur me dan hun adviezen voordat je beslist.'

'Onzin, die brieven zouden te lang onderweg zijn. Tegen de tijd dat ik je antwoord zou ontvangen, zijn alle mogelijkheden op winst allang weer voorbij. Ga gauw, voordat de soldaten naar binnen komen. Dan ziet iedereen dat je gearresteerd bent. Het is allemaal al gênant genoeg.'

Hij zoende haar op de wangen. Zij liet hem los, stapte achteruit.

Wilfred verliet de salon, draafde met zijn bagage de hal door. Tot zijn opluchting had de pers nog geen lucht van het schandaal gekregen. Al wat hij zag waren ongeïnteresseerde voorbijgangers, flanierend en

klatsend en vier escorterende soldaten, die, zelf gerolde sigaretten rokend, bij een tram op hem wachtten.

Hij keek naar het lichtgroene gebladerte van de lindenbomen en de heen en weer schuivende schaduwen die zij op het plaveisel tussen de terrassen wierpen en dacht: over twaalf maanden zie ik dit weer. Voor ik het weet, drink ik met moeder thee op het terras van het Victoria hotel, hou ik met mijn medeofficieren schermoefeningen op de binnenplaats van de militaire academie. Vind ik de vrouw van mijn dromen. Een jaartje Afrika. Zo voorbij.

Zuidwest Afrika. Hij had over deze kolonie krantenartikelen gelezen. Immense vlaktes waar meestal een straffe wind stond, die uit alle richtingen komen kon. Het land bestond grotendeels uit woestijn, bewoond door geharde volkeren. Goud, Platinum, koper en diamanten werden gedolven door uit hun families gerekruteerde arbeiders met slavenstatus, in dienst van het Duitse keizerrijk.

De hoeveelheid grondstoffen bleek niet naar verwachting. Duitsland had de gedane investeringen nog lang niet terugverdiend.

Herero, beroofd van land en vee, saboteerden in toenemende mate transporten en infrastructuur. Na moordpartijen door kolonisten, waren zij overgegaan tot gewapend verzet. Ze drongen een Duitse nederzetting binnen en brachten de mannelijke kolonisten om het leven. In kranten had Wilfred gelezen, dat zij de oren van door hen gedode mannen hadden afgesneden.

Wilfred had al spoedig na vertrek vriendschap willen sluiten met de scheepskapitein, maar die gedroeg zich uitgesproken stug en liet Wilfred niet eens aan zijn tafel dineren. Tot Wilfreds opluchting hoefde hij niet bij de immigranten te slapen en mocht hij een kajuit delen met de eerste stuurman, waarmee hij het goed vinden kon.

's Avonds dronken zij schnaps en speelden kaart. Harten, schoppen, ruiten en klaveren kwamen voorbij tot het hem duizelde.

Zij hoefden niet naar de eetzaal. Hun maaltijden werden hen door een matroos gebracht. Tijdens de diensten van de stuurman raakte Wilfred versuft van verveling. Er was aan boord geen enkel vertier te vinden. Dagenlang speurde hij de zee af naar walvissen. Hij zag zelfs geen meeuw. Eindeloos zeewater en zwaarbewolkte hemel, wekenlang. Alsof alle land verzwolgen was. Schuim spatte over de reling. Hij proefde het zeezout op zijn lippen. De oceaan was hem te groot om te bevatten.

Het bed was te kort. Wilfred kon slechts met opgetrokken knieën proberen te slapen.

Het ritme van de deining leek door zijn geest niet te worden vertrouwd. Hij sliep slechts met ruime tussenpozen.

Met ontbloot bovenlichaam rekte en strekte hij zich iedere ochtend op het scheepsdek, hoe vermoeid en slaapdronken ook. Waarna opdrukcoëfeningen, schaduwboksen en buikspiertrainingen volgden.

Vrouwen en meisjes gluurden naar zijn welgevormde, strakke body. Wilfred benaderde enkelen van hen, in officiersuniform gekleed en gedroeg zich hierbij zo hoofs en zo hooghartig, dat hij zonder uitzondering werd afgewezen. Sommige van zijn pogingen werden niet eens als zodanig opgemerkt.

Plebs, dacht hij. Wat weten die stinkende boerengrieten nou af van etiquette? Ik wil niet eens meer met ze. Bespaart me de syfilis.

Even voorbij de Canarische eilanden begon het schip te stampen en te rollen. De passagiers werden zonder uitzondering zeeziek en hingen brakend en doodsbleek over de scheepsrelingen. Wilfred verbleef kotsmisselijk dagenlang in zijn hut, omdat hij niet de kans wilde lopen dat men hem zou zien overgeven.

Soms dacht hij te stikken in de naar metaal en olie ruikende, afgewerkte lucht, die bewegingsloos in gangen en kajuit hing. Het patrijspoortje kon niet worden geopend.

Tallose schuimende golven trokken aan hem voorbij. Als Wilfred er te lang naar staarde, werd hij duizelig.

Het schip naderde de evenaar. De wind ging liggen. Zij voeren door olieachtig kustwater. De jungle vormde een groene wand. Het werd zo heet, dat iedereen dag en nacht droop van het zweet. Met moeite kon men de vochtige lucht inademen. Twee baby's overleden, uitgeput en uitgedroogd. De lijkjes werden in linnen gewikkeld en na een korte toespraak van de kapitein aan de zee toevertrouwd. De pakketjes leken een tijdje achter het schip aan te dobberen en verdwenen langzaam onder water. De moeders bleven nog uren bij de achterstevan staan kijken. Zij hielden elkaars hand vast.

Wilfred stond op het dek, zoveel mogelijk bij de hordes nieuwsgierige kolonisten vandaan. Hij had zich iedere dag na zijn gymnastiecoëfening afgespoeld met emmers zeewater en rook ernaar. Zijn medepassagiers hadden zich niet of nauwelijks gewassen en verspreidden een penetrante lijflucht.

Hij droeg een kolonistenhoed met brede, omgeslagen zijkanten, hem door zijn moeder cadeau gedaan.

Het schip voer vanuit het noorden langs het honderden kilometers lange skelettenstrand op de haven af. Er stond een warme, afluandige

wind. De zon stond aan een smetteloze hemel. De lucht was droger geworden.

Wilfred bekeek de scheepswrakken, eeuwenlang door hevige stormen het strand op gedreven. Sommigen ervan waren grotendeels door roest weggeteerd of tot versteend hout vervormd. Enkele wrakken lagen onwaarschijnlijk ver bij de branding vandaan. Erachter strekten zich dorre heuvels landinwaarts. Het schip verstoorde een kolonie zeeleeuwen, die de branding in hobbelde en voor het schip langs de golven doorkliefde.

De haven van Walvisbaai zag rood van walvissenbloed. Slachters, boven op de kadavers staand, hakten en sneden met sikkels aan lange stokken blubber aan repen. De stank van bedervend vlees deed vele kolonisten, toch al door langdurige zeeziekte geteisterd, opnieuw brakend over de reling hangen. Wilfred wist met enorme zelfbeheersing zijn maaginhoud binnenboord te houden. Ten noorden van de nederzetting zag hij talrijke, door de zon gebleekte walvis skeletten op het strand liggen. Baleinen als langwerpige, gebogen borstels. Stippellijnen vormende staartwervels. Omhoogstekende ribbebogen, soms behangen met dierenhuiden. Daar wonen blijkbaar mensen, concludeerde hij verbaasd. Broodmagere, lompen dragende mannen dreven hun geiten tussen de geraamtes door. Van achter de ribben werden de passagiers door donkere ogen aangestaard.

Wilfred had gelezen dat men hier niet naar walvissen op jacht hoefde. De dieren strandden frequent in kuddes.

Het schip minderde vaart en begon zich zijdelings naar de kade te bewegen. Een lichte dreun volgde, die het schip deed trillen. Havenbedienden schoten toe om het vast te leggen.

Voordat men aan land kon, kwamen Engelse beambten aan boord om eenieders papieren te controleren. Dit ergerde Wilfred. Hoe hebben wij dit in 1885 aan de Engelsen kunnen overdragen, vroeg hij zich af. En nog wel tijdens de Berlijnse conferentie! Die Engelsen doen alsof ze over de halve wereld heersen. Het wereldrijk waar de zon nooit ondergaat. Ze hebben gelijk.

Wilfred trok de hoed van zijn hoofd om zich koelte toe te wuiven. Zo formidabel brandde de zon, dat zijn zweet verdampte, voordat het zijn huid bevochtigen kon.

Kolonistenkinderen huilden. Zij bliezen snottebellen uit roodomrande neusgaatjes. Hoestende mannen en vrouwen wezen naar de horizon.

Pruisen worden niet ziek. En als ze ziek worden, zorgen ze ervoor dat niemand het merkt, dacht Wilfred niet zonder zelfspot. Hij meende dat de in forse hoeveelheden genuttigde schnaps alle ziektekiemen had gedood.

Wilfred tuurde de kade af, op zoek naar degenen die hem zouden afhalen. Hij zag alleen donkere havenknechten, Engelse soldaten en havenopzichters.

Wilfred dacht aan de Herero, die in januari 1904 in opstand waren gekomen en kolonisten hadden vermoord. Waarom was hem ter bescherming geen escorte gestuurd? Zij leken hem in staat om treinen te overvallen.

Dit is het land van de Dood, wist hij. Het maakt niemand hier wat uit, of ik veilig op mijn plek van bestemming aankom of niet.

Niet meer dan een sabel en een pistool droeg hij als wapens. Slechts twee doosjes munitie zaten in zijn koffer.

Hoe naar Windhoek te reizen?

Wilfred ontdekte een locomotief met vijf wagons, die zo identiek waren, dat hij vermoedde tussen de kolonisten de reis naar Windhoek te moeten meemaken.

Ik ben een Pruisisch officier. Ik heb recht op een wagon voor mezelf. Al is het derde klasse, als ik maar niet tussen dat stinkende gepeupel hoef.

Bij wie hij dit vermeende recht op zou kunnen eisen, wist hij niet.

Zeewind stak op en blies strandzand landinwaarts. De ingewanden der walvissen, in slijmerige stapels bijeengetrokken, raakten bedekt met gele sluiers. De slachters sprongen van de kadavers en taaiden af.

Wilfred drong zich op ruwe wijze tussen de kolonisten door, toonde zijn papieren aan een beambte, zich daarbij in vrijwel accentloos Engels uitdrukkelijk. Hij salueerde en klakte de hakken tegen elkaar. De man glimlachte, stapte opzij en maakte een handgebaar naar de kade.

Wilfred zwaaide naar de stuurman, die terugzwaaide, negeerde de kapitein, greep zijn koffers en tas en sprong als eerste aan land. Met zeebenen spoedde hij zich naar de wagons.

Wilfred sprak de machinist aan, die hem vertelde dat de trein inderdaad naar Windhoek zou vertrekken en Wilfred uitlachte, toen die een wagon voor zichzelf opeiste. Woedend klom Wilfred de eerste wagon binnen en nam twee tegenover elkaar geplaatste zitbanken voor zichzelf en zijn bagage in beslag. Hij tilde zijn koffers op de bank tegenover hem en legde zijn hoed naast zich neer. Na wat hem een eindeloos wachten leek, waren de kolonisten door de Britten gecontroleerd, naar de trein geëscorteerd en stapten in. Uit het raam leunend had Wilfred ze geteld. Dertig mannen, vierendertig vrouwen, veertien kinderen. Hij vroeg zich af wat zij hier zochten, hetgeen in de heimat blijkbaar niet bereikbaar was.

Het keizerrijk is toch een bloeiende staat, de sterkste industriële en militaire mogendheid in Europa, wellicht zelfs hierin de Verenigde Staten overtreffend en vooraanstaand producent van

landbouwproducten. Meer dan genoeg werk voor iedereen. Het kan toch niet anders dan dat er iets met dit kolonistenvolk helemaal fout zit. Dat is het! Wie in het vaderland zit op dat uitschot te wachten? Goed dat ze uit Duitsland vertrokken zijn. Als zij en hun kroost maar nooit meer terugkomen.

Daarom is Groot-Brittannië natuurlijk een wereldrijk geworden, een imperium waar de zon nooit ondergaat. Die Britten hebben al eeuwen geleden al het gajes naar Australië en Canada verscheept. Die hebben hun bevolking onderverdeeld in de upper class en allerlei working classes. De onderbuik daarvan het land uit getrapt. Zouden ze bij ons ook moeten doen. En dan liefst nog scherper onderling afgebakend, zoals het kastensysteem in India.

Ook al een Britse kolonie.

Als wij Duitsers ons eerder verenigd hadden, onder leiding van Pruisen uiteraard, zou bij ons ook de zon nooit ondergaan. Nu zijn we te laat aangekomen als koloniale mogendheid. Dankzij Bismarck. Die probeerde zelfs ons Zuidwest Afrika aan de Britten te verpatsen. De Britten wisten wel beter. Zelfs een klein land als Nederland bezit kolonies die meer waard zijn dan de onze. Wij hebben gebieden veroverd waar niemand in geïnteresseerd was. Meer dan twee miljoen vierkante kilometer, goeddeels zand en rotsen.

Wilfred laadde zijn pistool, voornemens zijn territorium te verdedigen.

Zwijgzaam dromde een deel van de kolonisten zijn wagon binnen. Bij het binnenvaren van de haven had men nog nieuwsgierig gekeken, nu las Wilfred slechts doffe vermoeidheid op de gezichten. De meeste kinderen werden door hun ouders gedragen en op schoot genomen.

De hoofdconducteur blies op zijn fluitje. De locomotief gilte, begon de wagons langs het houten perron te trekken met bestemming Windhoek, weinig meer dan een legerplaats halverwege Walvisbaai en Karabib.

De stank der ongewassen lichamen deed hem kokhalzen. Hij schoof het raampje open, hetgeen hem op woedend commentaar van enkele kolonisten kwam te staan.

Een van hen benaderde hem met het kennelijke voornemen het raampje weer dicht te schuiven. Wilfred bedreigde hem met zijn pistool, zodat de man geschrokken terugdeinsde. De trein verliet de Britse enclave. Een dor landschap schoof langzaam voorbij. Grijs boomstronken staken hun takken hemelwaarts. Conducteurs deelden veldflessen met water uit.

Wilfred wilde slapen, durfde niet, uit angst dat men hem aan zou vallen.

Als ik mij dapper gedraag in de strijd tegen de Herero en er flink veel van ze overhoop knal, word ik wellicht bevorderd tot kapitein, overwoog Wilfred. Ik vraag me af of er wel eer te behalen is in de strijd tegen die primitieven. Ze schijnen over geweren te beschikken. Ook de kogel van een primitief kan dodelijk zijn.

De loc trok de wagons als met tegenzin door de woestenij. De wielen knersten zelfs bij flauwe bochten. Bij het passeren van een dal meende Wilfred zandkleurige, bewegende gedaantes te onderscheiden. Vliegen vlogen de wagon binnen, zodat Wilfred het raampje weer dichttrok.

Hij merkte dat hij ook stonk, zodat hij de lijflucht van zijn medepassagiers beter verdragen kon.

Onderweg krijsten er baby's. Moeders haalden borsten tevoorschijn.

De locomotief minderde vaart. Een conducteur kwam de wagon binnen en kondigde een sanitaire stop aan.

Wilfred borg zijn pistool in de holster op en wachtte met uitstappen tot de kolonisten de wagons verlaten hadden, om onder de ijle schaduwen van reusachtige, doornige struiken hun behoeftes te doen. Wilfred repte zich bij hen vandaan, was een heuveltje opgeklommen, om er aan de andere zijde weer vanaf te dalen. Hij piste zijn blaas leeg en kreeg een verlaten nederzetting in zicht, bestaande uit enkele half verkoalde, houten gebouwen, tussen baobabs en loodbomen. In het midden ervan, op een onbestraat plein, waren uit dunne stammen drie staketsels opgericht, waaraan de dwarsliggers ervan telkens zes lijken van Afrikaanse mannen hing. Zij droegen slechts flarden om het middel.

De handen waren op de rug samengebonden. Onder hen lagen krukjes op de zijkant.

Verbijsterd naderde hij de gehangenen.

De hoofden hingen opzij geknakt. De lichamen, zachtjes gewiegd door de wind, leken hem nog het meest op met donkere huid beklede skeletten. Wilfred kon alle ribben tellen.

De stroppen zaten bij twee van hen zo strak om de halzen aangehaald, dat zij wellicht al gestikt waren, voordat men de krukjes onder hen vandaan had geschopt. Wolken aasvliegen zwermden bij de lijken vandaan en begonnen om zijn hoofd te zoemen. De locomotief gilte.

Wilfred rook rottend vlees, hetgeen hem aan de walvissenslacht deed denken en haastte zich terug.

Hij was de laatste om in te stappen en verjoeg jongetjes, die probeerden zijn koffers te openen. Wilfred overwoog om de ouders op het gedrag van hun kinderen aanspreken. Hij keek in door vermoeidheid uitgeteerde gezichten en liet ze met rust. Hij schoof het raampje open.

De locomotief gilde. De trein kwam in beweging. De baby's zwegen. De vliegen waren verdwenen. De meeste kinderen en hun ouders sliepen al snel in. Wilfred bleef met moeite wakker.

De schaduw van de trein dreef over het dorre land.

‘HOE HALEN ZE HET IN HUN BOTTE BERLIJNSE KOPPEN OM TIJDENS EEN koloniale oorlog immigranten te sturen!’ brulde Lothar von Trotha. Met een zwaai wierp hij een opengeslagen map vol papieren door het kantoor heen. Zijn Afrikaanse bediende begon de reisdocumenten van de nieuwkomers ijverig te verzamelen en legde de map op het bureau, waarna hij door de luitenant-generaal het kantoor uitgevloekt werd. Als een plank zo stijf rechtop zat Wilfred tegenover hem. Hij droeg zijn officierspet.

Een Pruisisch officier zou zich weten te beheersen, dacht hij geërgerd. ‘Ik heb bijna geen soldaat om ze te beschermen. Al mijn militairen heb ik nodig voor deze legerplaats en de omsingeling van de Herero bij Waterberg! Overal zwerven moordende en plunderende bendes! Weet je hoe deze verdomde opstand, nee, dat is het allang niet meer, deze oorlog inderdaad, hoe deze ellende oorlog begonnen is? Maharero en zijn boevenbende hebben in januari de nederzetting bij Omaruru overvallen! Huizen geplunderd en in de fik gestoken, mannen vermoord, hen de oren afgesneden! We zijn ze al weken aan het opjagen. 123 Duitse doden! Ze kiezen de boeren uit. Ons laten ze voorlopig met rust.’

‘Waarom zijn ze in opstand gekomen, mijn generaal?’

Von Trotha diepte een fles en twee glazen uit een bureaulade op en schonk schnaps in.

‘We hebben denk ik te veel grond onteigend. De boeren van de Nama en de Herero gebruiken het als graasgebieden voor hun vee. We willen dat ze landbouwers en mijnwerkers worden en ze verdommen het! Ik heb er tientallen tegen de muur aan laten zetten en laten ophangen, maar dat volk is koppiger dan ezels.’

Met twee slokken had hij zijn glas leeg.

‘Waarom hebben ze jou naar dit hellegat gestuurd? Begrijp me goed, ik kan iedere officier gebruiken, want ik heb pak weg vijftienhonderd man en ik krijg met moeite genoeg munitie van de heren in Berlijn. En nou sturen ze een Pruis op me af! Een melkmuil, met permissie. Heb jij

gevechtservaring? Nee? Nog nooit iemand gekeeld? Ook niet? Wat kom je hier dan doen? Wat heb jij geflikt dat je hier terecht bent gekomen?’

‘Ik had een schandaal met een vrouw...’

‘Ach zo, nou, ik wou dat ik eens een schandaal met een vrouw meemaakte! Er is in deze hele verdomde negorij niet eens een professionele hoer te vinden! Als je hier wat wilt, jongeman, dan ben je op een inlandse aangewezen. Zin in een zwarte meid? Ga de straat op. Voor een Rijksmark doen ze alles, mag je met ze uithalen wat je wil. Als je ze verdomt nogmaals niet met jong steekt! Begrijp je dat?’

Hij sloeg het tweede glas achterover.

Wilfred knikte. ‘Ik laat mij niet op die manier met de lokale bevolking in. Het is mijn Duitse eer te na.’

Hij keek de luitenant-generaal recht in het gezicht. Gloeiende, diepliggende ogen boven een knevel. Von Trotha droeg de ijzeren kruisen eerste en tweede klasse op de uniformjas. Verdiend in de Duits-Oostenrijkse oorlog of de Duits-Franse oorlog, twijfelde Wilfred.

Een ongemanierde Saksische houwdegen, dacht hij. Een jaar lang zit ik met hem opgescheept.

‘Ik zag gehangenen onderweg.’

‘Wat? Toch geen Duitsers?’

‘Nama of Herero. Achttien man.’

‘Zeer goed! Je zal dat nog veel meer te zien krijgen, modelsoldaatje.’ Hij maakte een geringschattend gebaar met zijn rechterhand.

‘Ik kijk er naar uit, mijn generaal. Ik heb nog geen gevechtservaring. Nog een enkele vraag. Waarom is hier een legerplaats ingericht en niet in Karibi of Otavi in het noordoosten?’

‘Bescherming van de zuidflank uiteraard. En bewaking van de grootste waterbron in de verre omtrek. Over een paar weken verplaatsen we het legerkamp naar Otavi. Ik laat uiteraard een kleine bezettingsmacht achter. Wat leren ze jullie tegenwoordig op de militaire academie?’

Wilfred kwam overeind, salueerde en verontschuldigde zich.

Von Trotha nodigde hem uit voor het diner. Wilfred knikte en boog, sloeg de hakken van zijn legerlaarzen tegen elkaar, draaide zich bruusk om en verliet het kantoor.

Wilfred had qua huisvesting op het ergste gerekend en benaderde misnoegd een houten blokhut. Meteen na binnenkomst had hij de koffers op bed gesmeten, de horren omhooggeschoven en de ramen opengeklapt. Het hem toegewezen onderkomen was hem meegevallen. Geen zichtbaar ongedierte op het beddengoed. Fatsoenlijk meubilair. Een houtkachel, een stapeltje houtblokken en een tondeldoos.

Wilfred kon zich niet voorstellen, dat het zo koud kon worden, dat vuur nodig zou zijn. Boven het bed hing een plankje met boeken, waaronder een Bijbel.

Wilfred keek uit over een exercitieterrein, dat tussen de woonblokken en het spoorwegstation lag.

De kolonisten waren verdwenen, ondergebracht in tenten in een buitenwijk. Zij zouden de volgende dag per trein naar Otavi worden gebracht, alwaar zij hun eigen dorp dienden te bouwen.

Als bediende was hem Sa, een jonge vrouw toegewezen. Zij bediende echter ook een tweetal andere luitenants.

Hij zag haar voor hun onderkomens op een traptrede zitten. Sa poetste hun laarzen. Haar bruine huid glansde in de zon. Zij droeg een hoofddoek en ruim zittende, katoenen kleding. Zij keek naar hem op en hief een hand op.

Wilfred wenkte haar. Sa benaderde hem, waarbij ze hem aankeek. Zij had amandelvormige ogen. Haar wenkbrauwen waren halve boogjes.

Wat een prachtvrouw, dacht Wilfred

Hij noemde naam en rang en vroeg of zij hem verstond. Hij gaf haar opdracht om, na het poetsen der laarzen, zijn koffers uit te pakken en de zijne te poetsen. Zij knikte en liep de eerste meters achterwaarts bij hem vandaan, alsof hij een koning was. Hij geneerde zich hiervoor.

Von Trotha zat blootshoofds aan het hoofd van de tafel. Wilfred trok de deur achter zich dicht, kwam nader en salueerde, klakte de hielen van zijn laarzen tegen elkaar. Hij telde in het kaarslicht van tafelkandelaars een kolonel, twee majoors en twee luitenants. Zij droegen hoeden en keken hem nieuwsgierig aan.

Op verzoek van de generaal namen zij hun hoeden af en slingerden die op een houten bank. Wilfred hield zijn pet op.

Von Trotha stelde Wilfred voor als een jonge Pruis, die zich in Berlijn in een delicatesserie had verslikt, hetgeen een daverend gelach tot gevolg had.

‘Wilfred is mijn adjudant.’ Applaus en felicitaties aan het adres van Wilfred volgden.

Die zijn al helemaal bezopen, wist Wilfred. Hun ademlucht, vergeven van de schnaps deed hem bijna kokhalzen.

Hij voelde een diepe teleurstelling, omdat hij er op gerekend had, gevechtservaring op te kunnen doen. Een jaar lang aan de zijde van die ploert! Het zou hem niet verbazen, indien hij als een soort veredelde secretaris zou moeten optreden, nadat de opstandelingen verslagen waren.

Afrikaanse bedienden in verschoten, witlinnen kledij zette, haast sluipend, schalen met vlees en aardappelen op tafel en schonken glazen halfvol witte wijn.

Wilfred had een tafelgebed verwacht, maar men viel als een roedel hyena's op het voedsel aan. Met moeite wist hij tussen dit geweld door zijn bord halfvol te scheppen.

Als ware het water, zo dronken de officieren. Hij bekeek de van vet druipende, glimmende gezichten en dacht: er is geen enkele Pruis bij.

Het vlees smaakte hem, alsof het van een opgegraven kadaver afkomstig was. Hij dacht aan de geslachte walvissen en de gehangenen en at verder slechts enkele aardappelen. De wijn liet hij onaangeroerd.

Von Trotha kwam overeind, hief het glas en begon een brallende toespraak, die op onregelmatige tijdstippen door gejuich en applaus onderbroken werd.

Met het excuus de latrines te bezoeken, wist Wilfred van tafel te glippen en de eetkamer te verlaten.

Nachtkou deed hem huiveren. Sterrensluiers in voor hem ongekeerde constellaties sierden de hemel. Wilfred zag zijn adem wolken. Op weg naar zijn hut hoorde hij rumoer van mannenstemmen en grommend geloei. Hij begaf zich in de richting van het lawaai, dat van achter de hut tegenover hem leek te komen. In het flakkerend schijnsel van een petroleumlamp zag Wilfred twee soldaten bezig Sa de kleding van het lichaam te sjoeren. Zij verweerde zich als een woedende kat, gromde, schopte om zich heen, beet en klauwde met haar nagels.

Wilfred trapte een van de soldaten in de rug. De ander krabbelde verbluft achterwaarts.

'Zijn jullie nou helemaal besodemieterd?' riep Wilfred. 'Opstaan! Jullie namen!'

Beide soldaten krabbelden overeind, salueerden en identificeerden zich. Met de belofte van disciplinaire maatregelen stuurde Wilfred ze naar hun kampement.

Sa had inmiddels haar kleding gefatsoeneerd, haar hoofdoek rechtgetrokken en was overeind gekomen.

Zij sprak een voor hem onverstaanbare taal, waarbij zij naar zijn voeten bleef kijken. Haar vingers trilden.

'Ben je gewond?'

Zij schudde haar hoofd, keek hem opeens recht in het gezicht.

'Dank u officier', meende hij haar te horen zeggen. Sa nam de lamp op en verdween.

Uit de blokhut van von Trotha klonk woest gezang. Wilfred trok zich in zijn onderkomen terug, ontstak een petroleumlamp en zorgde voor een

houtvuur. Hij haalde papier, inkt en kroontjespennen uit zijn bagage. Aan een tafeltje gezeten, begon hij aan een journaal.

Hij beschreef uitvoerig wat hij die eerste dag had meegemaakt en beëindigde het verslag met de namen van Sa's aanvallers.

Wilfred schrok van geklop op de deur. Hij trok zijn pistool en sloop er naartoe.

'Wie is daar?'

Hij hoorde een zachte stem en verstond niets, zodat hij voorzichtig de deur tot op een kier opende.

Sa keek naar hem op. Haar ogen stonden wijd open, glanzend in het sterrenlicht.

'Niet veilig.' Zij wees naar zichzelf. 'Andere mannen komen mij zoeken.' Haar Duits klonk duidelijk verstaanbaar.

'Wacht hier.'

Wilfred nam de petroleumlamp, stapte naar buiten en patrouilleerde om het exercitieterrein heen, zonder iemand te ontdekken. Bij zijn hut aangekomen, bleek zij te zijn verdwenen. Wilfred ging naar binnen en trof Sa aan, die in zijn bed was gaan liggen. Zij had haar hoofdoek afgedaan.

Wilfred sloot de deur af en legde zijn pistool op tafel. Sa keek hem aan, zonder iets te zeggen, laken en deken om haar gezicht heen gevouwen. In haar ogen weerspiegelde zich het lamplicht.

'Je wilt hier schuilen voor de nacht.'

Sa knikte.

'Je kunt hier niet blijven. Ik ben een officier. Ik kan me als zodanig niet encanaileren, begrijp je wel? Heb je geen familie waar je kunt schuilen?'

Zij schudde haar hoofd. 'Allemaal dood. Door de Duitsers.'

Moet ik dat geloven, vroeg hij zich af. Hij liet zich door haar ogen vangen en kon zich er niet toe zetten haar het bed uit te trekken.

'Nou ja, goed dan. Je kunt een nacht blijven. Ik zal je belagers morgen opsporen.'

Sa knikte. Zij schoof opzij.

'Ik dank u ernstig', fluisterde zij.

Wilfred zuchtte. Hij blies de petroleumlamp uit, ontkleedde zich tot op zijn ondergoed en schoof naast haar het bed in. Sa trok haar kleding recht, sloeg het laken om hen heen en kroop tegen hem aan. Tot zijn opluchting stonk zij niet. Zij droeg voor hem onbekende, kruidige geuren. Dat betekende volgens hem echter nog niet, dat zij vrij was van ongedierte. Aarzelend sloeg hij een arm om haar heen. Morgen achter luizenpoeder aan, nam hij zich voor. Sa legde voorzichtig een hand op zijn arm. Haar vingers waren koud als de nacht.

Wilfred ontwaakte, door zonlicht beschenen. Hij zag Sa in de deuropening zitten. Ze poetste zijn laarzen. De houtkachel brandde. Er stond een teil water op. Huiverend in de binnenstromende buitenlucht kwam hij het bed uit. Zij had brood en thee voor hem op tafel gezet. Hij had verwacht onder de vlooiën of luizen te zitten, voelde geen enkele jeuk en verliet de hut voor een bezoek aan de latrinehokjes.

Zou ik niet dienen te ontbijten in de officiersmess?

Na een korte aarzeling keerde Wilfred naar de blokhut terug en ging aan tafel zitten, met zijn rug naar de kachel gekeerd. Sa draaide zich om en glimlachte. Zij bracht hem zijn laarzen, sloot de deur en ging op bed zitten. Ze keek hem onderzoekend aan.

Na zijn ontbijt wilde hij haar wegsturen. Sa kwam naar hem toe en trok hem voorzichtig overeind. Met resolute bewegingen trok zij hem zijn onderhemd en onderbroek uit. Wilfred was te verbaasd om te protesteren. Zij doopte een doek in het stomende teilwater, wreef er een stuk zeep overheen en begon hem te wassen. Eerst het gezicht, dan borst, buik en armen. Na ieder lichaamsdeel spoelde zij de doek in het stomende water uit en waste de zeepresten weg. Bij zijn onderbuik aangekomen, keek zij naar hem op. Hij probeerde haar de doek te ontnemen, zij schudde glimlachend haar hoofd, hield het bij hem vandaan en keek hem aan, totdat hij zijn handen terugtrok.

Ze sopte zijn kruis. Wilfred kreeg een erectie en hield uit verlegenheid zijn ogen gesloten. Sa boog zich voorover en waste zijn benen. Hij tilde zijn voeten omhoog.

Sa wreef hem droog en liet zijn onderkleding in de teil zakken. Het water kookte inmiddels. Uit zijn koffer haalde Sa schoon ondergoed, hetgeen zij hem presenteerde.

‘Sa zorgt voor u’, sprak zij met een ernstig gezicht.

‘Sa zorgt voor jou.’

‘Sa zorgt voor jou.’

‘Ik zal je blijven beschermen. Maar je moet niet meer achterwaarts bij me vandaan lopen. Ik ben geen koning.’

Sa knikte. ‘Wel een Kaiser.’

‘Slechts bij naam.’

Wilfred werd om twee uur ’s middags verwacht bij de stafbijeenkomst. Hij bezocht von Trotha echter eerder.

‘Jij bent wel erg enthousiast, Pruisje!’

Wilfred salueerde. ‘Ik zou u twee kwesties willen voorleggen, mijn generaal.’

‘Neem plaats.’

Wilfred vertelde over de soldaten die Sa hadden aangerand. Von Trotha wuifde het weg.

‘Als soldaten geen pleziertje meer mogen, Pruisje, dan gaan ze het op den duur met elkaar doen.’ Hij keek Wilfred onderzoekend aan.

‘Volgens mij heb jij zelf belangstelling voor haar.’

‘Het is mijn plicht om als officier vrouwen en kinderen te beschermen.’

‘Verdomde dienstklopper!’

‘Ik zou graag willen dat zij alleen nog voor mij werkt.’

‘Ik vind het best. Genoeg van dit geneuzel. Over twee weken vallen we aan. Bijna alle voorraden zijn afgeleverd. Jij wou gevechtserfaring? Over twee weken krijg je je kans!’

‘Ik meende te begrijpen dat ik uw adjudant ben geworden.’

‘Aha, jij dacht onder de gevechten uit te komen. Of niet soms?’

‘Ik ben blij als ik in actie kan komen, mijn generaal.’

Officieren kwamen binnen. Wilfred kwam overeind en nam een positie in naast het bureau. Nadat von Trotha’s complete staf zich voor diens bureau had opgesteld, liet de luitenant-generaal een kaart uitrollen, waarop het komende strijdtoneel stond afgebeeld.

Het plateau bij Waterberg, waar zich de Herero en de Nama hadden verzameld, lag ongeveer honderd kilometer van het dichtstbijzijnde treinstation af, zodat Trotha bijna drie maanden nodig had gehad om troepen, munitie en voorraden, met ossenwagens vervoerd, tot bij het plateau te brengen.

Hij gaf gedetailleerde aanwijzingen over de te volgen tactiek en de posities waarin de dertig artilleriestukken en de veertien machinegeweren dienden te worden geplaatst. Volgens von Trotha, beschikte Samuel Maharero’s troepen over een kanon, maar niet over munitie.

Na de beschieting door de artillerie diende men te wachten met de aanval, om Duitse soldatenlevens te sparen. Nadat duidelijk zou zijn geworden, dat de Herero zonder munitie zaten, zou Von Trotha bevel geven tot de laatste aanval.

Wilfred vroeg of de Herero de kans kregen om zich over te geven. Zijn vraag werd door von Trotha weggehoond.

De beschietingen zouden op elf augustus 1904 beginnen.

Men verliet het kantoor van de generaal. Wilfred stelde zich voor aan de tegenover hem wonende luitenant Dieter en Douwe en maakte hen duidelijk dat Sa in het vervolg uitsluitend voor hem zou werken, met instemming van de generaal.

Dieter was klein en mager, de brede Douwe stak zelfs boven Wilfred uit. Hij loenste een beetje, vanonder een donkere haardos. Zij zouden volgens Wilfred een komisch duo kunnen vormen, met Dieter als

slimmerik en Douwe als dommekracht, de grapjes die ze vertoonden in aanmerking genomen.

Zij hadden er geen bezwaar tegen om Sa af te staan. In een nabijgelegen dorp woonden volgens hen genoeg bediendes om uit te kiezen. Ze waren toch al van plan er een paar extra te charteren.

Wilfred vroeg of deze vrouwen en Sa ook Herero waren. Beide luitenants haalden hun schouders op en spraken het vermoeden uit, dat zij van een Zuid-Afrikaanse stam afkomstig waren en met de Engelse bezettingsmacht van de enclave Walvisbaai waren meegereisd. Wilfred kreeg schouderkloppen. Hij werd gelukkig met Sa. Lachend verdwenen zij in de richting van het dorp.

Sa sloop onder het venster van von Trotha's kantoor vandaan. Zij was de dochter van Samuel Maharero, de leider van de Herero en tevens diens spionne, vanwege haar beheersing van het Duits.

Sa had de taal geleerd in jarenlange dienstbaarheid aan kolonisten en militairen. Zij was zo slim geweest om nooit in hun aanwezigheid zinnen en woorden te oefenen. De wetenschap dat zij hen althans in dit opzicht te slim af was, hielp haar om haar groeiende haat tegen de Duitse bezetters te verbergen.

De kunstcultuur van haar volk bestond onder andere uit het ontwerpen van traditionele klederdracht, hoofddeksels en tapijten. Sa had van een Congolese beeldend kunstenaar geleerd om maskers uit loodbomenhout te snijden.

In de woning van haar vader had zij een verzameling maskers in haar kamer opgeslagen. De hoekige exemplaren van duivels en natuurgoden, in felle kleuren beschilderd, waren angstaanjagend genoeg. Zij verbleekten echter bij de maskers die de kopstukken der bezetters uitbeeldden. Sa was er zelf bang voor geworden. In de nachtelijke duisternis leken ze haar in demonen te veranderen.

Ooit, dacht zij, als die bleekgezichten vertrokken zijn, stel ik mijn maskers ten toon.

Spontaan riep zij Ndjambi Karunga, de goedaardige God van de Herero aan, ondanks het gebod dat deze God alleen bij naam genoemd mocht worden na een onverwacht geluk. Sa wist dat dit gebod door de missionarissen in hun geloof geïntroduceerd was, om het te ondermijnen.

Zij smeekte Ndjambi om haar en haar volk te sparen.

Haar God zond haar geen gedachten, geen teken of aanwijzing.

Sa keek om zich heen. Het kamp lag er verlaten bij. De soldaten die niet direct bij de omsingeling van haar vaders troepen betrokken

waren, patrouilleerden of waren op oefening. Het was zo koud, dat zij haar adem zag. Sa blies op haar vingers.

De nieuwe lange bleekneus heeft mij gered van zijn eigen soort. Hij is een echte heer, die me niet heeft misbruikt. Maar hij zal een moordenaar van mijn volk worden. Ik wil zo snel mogelijk weg hier, naar mijn vader en mijn zusjes en broertjes toe, ook al kost het mij mijn leven.

Hoe? Sa keek om zich heen.

Ze liep in de richting van het station. Een machinist en enkele technici sleutelden aan een locomotief, de enige die er stond. Zij negeerden haar.

Overmorgen zou het onderdeel voor de defecte loc uit Walvisbaai worden afgeleverd, hoorde zij.

Overmorgen reis ik mee, nam zij zich voor.

Zij overwoog om na haar treinreis een dromedaris te stelen. Zo moeilijk kon het toch niet zijn om zo'n dier te berijden?

Zij vermoedde dat zij de angst die zij voor deze dieren voelde, niet zou weten te overwinnen. Dieren ruiken menselijke angst, wist zij. Sa voorzag te worden afgeworpen en onder hun brede poten te worden verpletterd.

Zij had als kind paard leren rijden. Paarden waren nergens te zien.

Dan loop ik naar Waterberg. Misschien neemt iemand me mee in zijn kar.

Als ik mijn vader toch op tijd kan waarschuwen! Misschien kunnen we 's nachts naar het oosten uit de omsingeling ontsnappen. Tussen de moordlustige bleekneuzen door sluipen. Moge Ndjambi ons de ogen geven van het luipaard, dat in het duister even scherp ziet als overdag.

In de Kalahariwoestijn wisten de Herero van de Bosjesmannen waar zich drinkwaterputten bevonden. In Bechuanaland, verder naar het zuidoosten, leefden bevriende volkeren.

Wilfred kreeg het gevoel voor zichzelf uit te zijn gelopen. Hij vroeg zich af waarom hij Sa voor zichzelf wilde hebben. Omdat zij hem had gewassen? Zij had zijn hierbij opgekomen erectie genegeerd, met de zakelijke blik van een ervaren verpleegster en zijn intieme delen schoongeboend. Wellicht dat morgenochtend...?

Nee, hij wilde daar niet naar verlangen. Straks liet zij zich nog door hem bezwangeren, omdat ze wellicht mee wilde naar Duitsland. Of gaf zij hem een venerische ziekte door.

Een preservatief had hij niet bij zich.

Die avond vervoegde hij zich bij een keet, waarin voor officieren de avondmaaltijd werd geserveerd. Hij sprak er met Dieter en Douwe en

gebruikte met tegenzin een sobere maaltijd. Hun defaitisme, ontstaan door maandenlang niets uitvoeren dan patrouilleren, boezemde hem afkeer in.

‘Wacht maar Wilfred, tot je hier een enkele weken hebt gezeten. Dan denk je net als wij’, beloofde Dieter hem. Wilfred salueerde, kocht bij een winkeltoeg een fles schnaps en keerde naar zijn onderkomen terug. In zijn onderkomen ontstak hij een lantaarn en schreef verder aan zijn journaal.

Sa klopte op de deur.

‘Ja!’, riep Wilfred, die haar verwachtte.

Zonder aarzeling kwam zij binnen, wikkelde haar hoofddoek af en kroop op bed.

Het lijkt wel of ik bij haar inwoon, dacht Wilfred. Hij voelde dat zij naar hem lag te kijken.

Koppig bleef hij doorschrijven, in wijd lopende zinnen, totdat hij eindelijk opzij keek en zag dat zij in slaap gevallen was.

Wilfred liet de petroleumlamp branden. Hij kwam naast haar liggen, met zijn handen onder zijn hoofd gevouwen.

Hij zag de lichamen der gehangen voor zich, zwaaiend in een steeds sterker wordende wind, totdat hij dit gruwelbeeld geluidloos weg schreeuwde. Zijn vader uitgezonderd, had hij nog nooit doden aanschouwd. Wilfred vroeg zich af of hij als officier niet het verkeerde beroep gekozen had. Zijn vader was politicus geweest. Nooit had Wilfred begrepen wat een politicus deed, afgezien van het houden van toespraken, waarin de waarheid verdraaid werd en waarin zelfs regelrechte leugens werden verteld.

Het enige andere beroep waarover hij ooit had nagedacht was dat van speculant aan de beurs. Het vooruitzicht om zich hier dag in dag uit mee bezig te houden, had hem echter grondige afkeer ingeboezemd. Klanten bellen, duizenden koersen per dag doornemen, obligatiecoupons knippen, nee, dan toch liever het leger. Als kind speelde hij het liefst oorlogje met vrienden, waarbij hij de bevelen uitdeelde en nooit wilde sterven. Hij bezat nog steeds de verzameling tinnen soldaatjes uit zijn jeugd. Hij had ervan gedroomd officier te worden.

De petroleumlamp flakkerde. Het vlammetje zonk weg. Wilfred wilde overeind komen om de lamp bij te vullen, want hij vreesde de duisternis, van waaruit spookbeelden van de doden hem zouden bestormen. Sa schrok wakker. Zij kroop tegen hem aan en plaatste een hand met koude vingers op zijn voorhoofd.

Wellicht hangen er broers en neven van haar tussen, dacht Wilfred. Als zij inderdaad Zuid-Afrikaanse is, lijkt het me onwaarschijnlijk.

Hij voelde haar vingers warm worden en viel al snel in slaap.

Sa was die ochtend als eerste het bed uit. Ze verliet de hut voor een bezoek aan de latrine en ontstak na terugkomst de houtkachel. Wilfred hield zich slapende, bespiedde haar door oogspleetjes. Zonlicht scheen via het enige raam in banen door het verblijf.

Sa tilde de teil op de houtkachel en liep met een emmer tussen de waterpomp op het exercitieterrein en de teil heen en weer, totdat de teil voor driekwart gevuld was.

Wilfred kwam overeind, rekte zich duchtig uit en verliet het bed. Sa leidde hem tot naast de houtkachel en trachtte hem van zijn onderkleding te ontdoen. Hij weerde haar zachtjes af en gaf haar het bevel zich te ontkleden.

Met grote ogen van verbazing keek zij hem aan. Zij keek naar de half openstaande deur, waarlangs zonlicht een deel van vloer en interieur bestreek, alsof ze overwoog om te vluchten. Wilfred tilde de teil van de kachel, sloot de deur en nam zeep en doek van tafel.

‘Wees niet bang voor me. Ik doe je geen kwaad.’

Aarzelend trok zij bovenlijfje, rok en lendendoek uit, waarbij zij naar de plankenvloer bleef kijken en stapte de teil in.

Wilfred ging op zijn hurken zitten en begon haar te wassen. Eerst haar voeten, die zij ophief. Daarna haar benen. Haar kruis sloeg hij over. Haar buik met uitpuilende navel, haar borstjes, haar dunne armen, alles waste hij traag, alsof hij een ritueel ten uitvoering bracht.

Haar buik stond enigszins bol, zodat hij zich afvroeg of zij zwanger was.

Zij nam hem zeep en doek uit handen, spoelde het doekje om in het hete water en reinigde zich tussen haar benen.

Op zijn bevel draaide zij zich om.

Zonlicht, dat door een vuil venstertje straalde, speelde met de damp, die van haar lichaam kwam.

Zij is zo mooi, dacht Wilfred, terwijl hij haar rug en billen waste en afspoelde.

Haar achterste is een meesterwerk van de natuur. Maar zij is geen Venus van Milo. Zij is nooit voldoende uitgegroeid.

Voor hij het wist, had hij twee zoenen op haar billen gedrukt. Sa rilde geschrokken.

‘Hoe oud ben je, Sa?’

‘Weet ik niet precies. Meer dan tweemaal tien.’

Sa hield de armen voor haar borstjes gevouwen.

Nadat hij klaar was, zeepte zij haar hoofd in.

‘Heb je geen schone kleding?’

Sa schudde haar hoofd.

'Kom je uit Zuid-Afrika?'

'Nee.'

'Wat ga je doen als ik van de week op patrouille ben?'

'Naar mijn familie. Als u het goed vindt.'

'Die waren toch allemaal dood?'

'Niet allemaal. Ik heb het niet goed verteld.'

'Waar woont je familie?'

Sa wees vaag om zich heen.

'Overal.'

'Wonen ze ver weg?'

Sa knikte.

'Nou ja, ik vind het goed. Maar volgens mij rijdt er vandaag geen trein.

En je zal geen dromedaris meekrijgen. Laat staan een paard.'

'Ik kan heel ver lopen.'

Hij hield een kan onder water en goot die voorzichtig over haar hoofd leeg. Druppels glansden als parels op het kroezende haar.

Sa stapte uit de teil, droogde zich af en kleedde zich aan.

'Je bent een goede man. Een goede reus, een...'

'Gentleman?'

Sa knikte.

'Maar ook een officier die tegen mijn volk gaat vechten.'

Verbluft keek Wilfred haar aan.

'Heb jij ons afgeluisterd?'

'Ik heb geluisterd. Jullie spraken allemaal zo hard, dat iedereen die voorbijkwam het heeft gehoord.'

Zij gluurde naar de deur, alsof ze ontsnappen wilde en keek Wilfred aan.

'Mijn volk wil geen oorlog. Mijn volk wil vrede. Wij wachten bij Waterberg al meer dan een maand op besprekingen.'

Zij is een spionne, dacht Wilfred. Woede en verdriet streden om voorrang.

Zij moet worden geëxecuteerd.

Hij wist dat hij haar nooit aan zou geven.

'Onze krijgers hebben hun families meegenomen. Als u gaat schieten, zullen er duizenden van ons worden gedood.'

'Zijn er daar bij Waterberg ook vrouwen en kinderen?'

'Bijna ons hele volk heeft zich daar verzameld.'

'Dat zou genocide zijn!'

'Ik weet niet wat dat betekent.'

Sa was op bed gaan zitten.

'Dat zou volkerenmoord betekenen.'

Zij knikte.

'Ik begrijp dat je ze wilt waarschuwen.'

Sa knikte.

Wilfred kwam naast haar zitten.

'Ik weiger om op vrouwen en kinderen te schieten. Als het zover komt, dan schiet ik over hun hoofden heen. Ik ben een Pruisisch officier. Geen moordenaar! Als je verdwijnen wilt, dan zal ik je niet laten achtervolgen.'

'Ik dank u. Vannacht blijf ik nog hier.'

Wilfred keek in haar ogen.

Ze is een koningin, zonder dat ze het weet.

Sa lachte. Haar kleine tanden zagen geel als ivoor.

'Je zou geen u meer tegen me zeggen.'

'Ik dank je. Vannacht ben ik je meisje. Mijn liefste. Jouw liefste.'

De overval

GEEN IDEE WAAROM IK HAAR GEWASSEN HEB. EN HAAR BILLEN GEZOEND!

En nou blijkt ze een spionne, die ik heb beschermd! Wat bezielt me in hemelsnaam? Ik vind haar prachtig, Maar ze is een vreemde voor me. Iemand uit een andere wereld. Ik heb er nog geen moment aan gedacht haar te willen bezitten. Nee, dat is onzin. Toen ze me waste...heb ik me moeten beheersen.

Een Afrikaanse vrouw. Mij is geleerd dat we het superieure ras zijn. Onder de blanken zijn wij Duitsers de besten, de meest ontwikkelden, de meest intelligenten. Ik vraag me af of dat wel zo is. Wellicht bestaan er geen mindere rassen en is ons dat idee opgedrongen. Onze beschaving is, vermoed ik, niet veel meer dan een laagje vernis. Ondanks Schiller, Goethe en Wagner. Onze kanonnen zijn krachtiger dan ooit. Ten tijde van oorlog verdwijnt de sociale consensus en worden we wat we allemaal werkelijk zijn: wilde dieren. Of we nou in Duitsland of in Afrika geboren zijn. Zo geredeneerd, vraag ik me af waar mijn Pruisische gevoel voor superioriteit op gebaseerd is. Op het aantal doden, afgezet tegen het aantal afgevuurde projectielen? Op de hoeveelheid gewonnen oorlogen?

Ik kan me niet herinneren ooit een andere vrouw te hebben gewassen. Ik heb altijd de neiging gehad om me in de aanwezigheid van vrouwen spontaan te gedragen en gekkigheid uit te halen, en nou dit! Die rothitte heeft mijn verstand verdampt, mijn hersens verweekt. Wellicht is zij een sjamaan, die mij behekst heeft. Ik moet mij niet door haar laten verleiden. Mijn liefste. Jouw liefste. Mocht ze willen.

De verleiding om aan zijn snelgroeiende verlangen naar haar toe te geven beving hem al snel.

Waarom zou ik bang voor haar zijn? Hekserij bestond niet. En als het wel bestond, kon het alleen vat krijgen op zij die erin geloofden.

Hij overwoog om haar na het komende gevecht bij Waterberg naar Duitsland mee te nemen. Hoe hij haar aan zijn moeder zou presenteren wist hij niet. Vriendin? Bediende?

Zou ik haar van haar familie kunnen kopen? Als zij niet uit Zuid-Afrika komt, dan moest zij wel Herero zijn. Hij nam zich voor om haar familie nog voor de komende veldslag op Waterberg te bezoeken.

Ik zou hen dan kunnen waarschuwen. Als von Trotha dat ontdekt, zet hij me zonder vorm van proces voor een vuurpeloton.

Gedachten raasden door zijn hoofd, zonder dat het hem lukte, ze te verdrijven.

Wilfred verliet zijn blokhut om Sa te zoeken. Hij kon haar niet vinden en wandelde in steeds grotere cirkels om de nederzetting heen, totdat hij uitgeput raakte en terugkeerde.

Ik ben een idioot, verklaarde hij talrijke malen in gedachten. Ik heb mezelf niet in de hand met mijn dwaze ideeën. Haar meenemen? Hoe kom ik erop!

Wilfred bevredigde zichzelf, zonder dat zij uit zijn gedachten verdween.

Hij begon aan een brief aan zijn moeder.

Natuurlijk geen gewag maken van Sa. Stel je voor: ik heb een Afrikaanse gewassen, moeder. En haar de kont gekust. Wij hebben de liefde nog niet bedreven, maar dat is slechts een kwestie van tijd.

Zou hij haar wel noemen? Zijn moeder was te zeer bevreesd voor gezichtsverlies om zijn brief door anderen te laten lezen. Het vooruitzicht om haar te kunnen choqueren verheugde hem. Hij wist zich te beheersen.

Hij schreef haar op diverse militaire ervaringen terug te kijken en al talrijke opstandelingen te hebben gedood.

Maak u zich alsjeblieft geen zorgen, Moeder, het gaat me goed. Ik loop als adjudant van de generaal geen enkel gevaar. Verkoop geen obligaties en aandelen, totdat ik weer thuis ben. Groeten aan Elise.

Uw Willie.

Wilfred, Dieter en Douwe kregen opdracht tot patrouilleren, omdat von Trotha zeker wilde weten, niet tijdens de komende slag bij Waterberg in de rug door Herero te worden verrast. Alhoewel hij geen paarden had gezien, ging Wilfred ervan uit dat die hen ter beschikking werden gesteld.

Tot zijn verbijstering werden hij, Dieter en Douwe door von Trotha naar dromedaris rijles gestuurd.

Op het pleintje tussen de barakken en het hoofdkwartier wachtten hen onder de gloeiende zon drie Arabische mannen met drie dromedarissen op.

De mannen waren blootsvoets en droegen zwarte hoofdoeken en gewaden.

Von Trotha had zich met zijn officieren op stoeltjes verzameld. Bedienden serveerden hen drankjes. De officieren verheugden zich duidelijk op de komende rijles.

Door andere bedienden werden hen parasols boven het hoofd gehouden.

Wilfred voelde afkeer voor de dromedarissen. Hij vond het afzichtelijke schepsels, die vlokkerig schuim spuwden, blaatten als zieke schapen en bereid leken hem te bijten.

Het drietal leerde hoe een dromedaris op de knieën te brengen, erop te gaan zitten en er niet af te donderden wanneer het dier opstond en een, vanwege de telgang, zwalkende galop inzette, waarbij de Arabieren de teugels vast hielden en mee renden, onderwijl onverstaanbare kreten uitend.

De luitenant tuimelden herhaaldelijk van hun rijdieren, vooral Douwe met zijn enorme lichaam, hetgeen brallende hilariteit bij het inmiddels aangeschoten officiersgezelschap veroorzaakte.

Na geruime tijd oefenen lukte het hen om de dieren te beheersen.

Von Trotha en de officieren hieven een applaus aan, dat Wilfred sarcastisch bedoeld leek. Dieter en Douwe sprongen van de dromedarissen af en maakten een sierlijke buiging naar het publiek. Wilfred steeg zo waardig mogelijk af en negeerde de toeschouwers.

Het was inmiddels avond geworden. Wilfred, Dieter en Douwe werden voor het diner uitgenodigd. Wilfred liet zich vanwege tijdens de training opgelopen blessures verontschuldigen en keerde naar zijn blokhut terug.

Sa wachtte hem op. Zij had de lantaarn ontstoken, zat geknield en naakt op bed en verklaarde hem te hebben gezien tijdens de rijles.

‘Heb je me ook uitgelachen?’

Sa glimlachte en keek naar de grond.

Zij kwam van bed, soepel als een katachtige, ontdeed hem van al zijn kleding, liet hem op bed liggen en wreef voorzichtig zijn blauwe plekken met maisolie, tastte hem met beide handen tussen de benen.

Vervolgens strekte zij zich op de matras uit. Zij hield haar ogen halfgesloten.

Wilfred kwam naast haar liggen. Hij liet zijn hand over haar lichaam gaan. Streelde borstjes en buik, betastte haar vagina.

‘Ben je niet zwanger?’

‘Nee, heer officier.’

Wilfred bedreef de liefde op voorzichtige wijze. Hij hield zijn ogen aanvankelijk gesloten, voerde geleidelijk zijn tempo op, voelde zich opgaan in haar glanzende ogen, hoorde haar op zeker moment kreunen, trok zich op tijd terug en spoot zijn zaad over haar buik heen, terwijl hij haar aankeek.

Sa streefde zijn gezicht, zijn rug, zijn billen.

Hij kwam op zijn rug naast haar liggen. ‘Heb ik je geen pijn gedaan?’

‘Geen pijn. Wel plezier.’

Een officier betracht te allen tijde discipline, aanvalslust en voorzichtigheid, zo herinnerde hij zich uit de lessen op de officiersacademie. Dat betekent nog niet, dat ik niets heb opgelopen.

Zij verliet het bed, reinigde haar buik, keerde terug met een kroes water en een doekje en begon zijn intieme delen te wassen.

Om haar gedaante heen flakkerden schaduwen. Zij zong zachtjes een lied, waarin hij Duitse woorden meende te horen. Dat lied heeft ze zelf verzonnen, vermoedde hij.

Had hij aanvankelijk ongedierte en ziektes bij haar gevreesd, nu was zij hem zo zuiver als een serafijn.

‘Mijn zwarte engel’, fluisterde hij.

‘Mijn grote bleekneus.’ Sa lachte zachtjes.

In de ochtendkilte reden de luitenants op hun dromedarissen het kampement uit en zetten koers naar het westen. Zij droegen hoeden en zonnebrillen. Dieren en hun berijders stootten ademwolkjes uit. De hemel straalde lichtblauw, met aan de horizon wolkenstrepen. Bijna een uur volgden zij het spoor, zonder iets bijzonders te ontdekken, om daarna in noordwestelijke richting af te buigen. Stapvoets doortrokken zij ruderaal terrein. Slechts spaarzaam woestijngras en verdorde bomen.

Af en toe groepjes baobabs. Geen dier te zien. Langzamerhand werd het landschap woestijnachtiger. Wilfred maakte een handgebaar. Zij stopten, brachten de dromedarissen op de knieën en drenkten ze uit lederen zakken.

De officieren waren van de zwalkende telgang misselijk geworden. Toch dronken zij water.

Niets dan woestijn met hier en daar dor struikgewas en een enkele baobab strekte zich voor hen uit. De hitte droogde hun zweet onmiddellijk op. De hemel raakte licht bewolkt.

‘Die dromedaris van jou heeft het gehad volgens mij, heer Douwe. Zelfs een olifant zou moeite hebben met jouw gewicht. Ik zou de rest van de

rit het arme dier op je schouders nemen, als ik jou was', smaalde Dieter.

Verontwaardigd hapte Douwe naar lucht, naar woorden zoekend.

'Gratenpakhuis!' wist hij uit te brengen. Hij trok de hoed van zijn hoofd om er zich koelte mee toe te wuiven.

Dieter trok een lange verrekijker uit een zadeltas en speurde de omgeving af.

'Niets te zien. De generaal heeft ons op een zinloze missie gestuurd. Waarom galopperen we niet meteen door naar Karibib? Daar zitten de beste hoertjes!' riep hij.

'Ben je nou helemaal! Dat zou gelijk staan aan mouterij!' schreeuwde Wilfred.

'Ach, daar hebben we onze Pruis met zijn bevel is bevel mentaliteit', smaalde Douwe.

'Je bent nog in staat om ons aan te geven ook', veronderstelde Dieter woedend.

'Reken maar! Waar komen jullie vandaan? Rijnlanders, zo te horen. Geen discipline. Ik wil dat we verder gaan met de patrouille, anders rapporteer ik jullie wegens plichtsverzuim!'

'Jij bent net als ik eerste luitenant. Jij hebt niets over ons te zeggen!' snauwde Douwe.

Dieter, die tweede luitenant was, deed er het zwijgen toe.

Gezamenlijk sprongen zij voor Wilfred in de houding, om vervolgens met overdreven hoog opgeheven benen voor hem heen en weer te paraderen, als operettesoldaten.

Wilfred haalde verbijsterd een paar maal diep adem. Hij zette de handen in de zijden.

'Ik ben bij aankomst door de generaal tot kapitein bevorderd, begrijpen jullie dat? Mijn strepen worden me nagestuurd. En nou opstijgen!'

Morrend stegen Dieter en Douwe op, idiote gezichten trekkend, waarna zij zonder toestemming te vragen bij hem vandaan reden, hun rijdieren tot versnellen aansporend.

Die sukkels kan ik alles wijs maken, dacht Wilfred.

Hij zette de achtervolging in, ervan overtuigd dat hij als Pruis ook op een dromedaris de beste ruiter van de drie was. Zij schommelden een droogstaande rivierbedding in. Schuimvlokken vlogen van de mondhoeken der dieren.

Wilfred hield in. Ze raken oververhit, dacht hij. Straks breken ze hun poten.

De vermeende Rijnlanders reden onbekommerd verder. Stuifzand wolkte onder de hoeven vandaan.

Zandkleurige gedaantes leken zich uit de omgeving los te maken.

Twee leeuwinnen stormden uit greppels tevoorschijn. Een ervan viel Dieter in de flank aan, de ander sprong achter op diens rijdier.

Vrijwel tegelijkertijd verscheen frontaal een mannetjesleeuw met donkerbruine manen, groter dan een koekalf. De dromedarissen balkten klaaglijk en wilden rechtsomkeer maken. Dieter viel van zijn rijdier. Diens dromedaris werd door de vrouwtjesleeuwen omvergetrokken. Douwe kwam half onder zijn struikelende dier terecht. Hij worstelde zich er onderuit.

De leeuw aarzelde even, om vervolgens de overeind krabbelende dromedaris van Douwe aan te vallen. Zand stooft tussen de dieren op. De dromedarissen brachten doordringende, diepe keelgeluiden uit. De pluimstaarten van de leeuwen zwiepten heen en weer. Wilfred hield zijn rijdier zo stevig in, dat hij langs het hoofd heen vloog en op de zandbodem stortte. Duizelig en geschrokken krabbelde hij overeind, hief zijn geweer, legde met trillende handen aan en schoot.

De kogel raakte het mannetje in de flank. De leeuw stooft opzij, zodat Douwes dromedaris ontsnappen kon. Het dier richtte zich op en ging ervandoor. De leeuw bracht een zodanig diep en intens gebrul uit, dat de grond ervan trilde. Douwe probeerde opnieuw te schieten. Zijn handen trilden zodanig, dat het geweer hem ontglipte.

Het rijdier van Dieter leek verloren. Een van de leeuwinnen had zich in de romp vast geklauwd, terwijl de ander het in de nek beet.

Dieter wankelde achterwaarts. Hij probeerde te schieten, liet het geweer uit zijn handen glippen.

De mannetjesleeuw stormde op Dieter af met moordlust in de gele ogen. Het roofdier greep de officier met zijn tanden bij een arm en sloeg zijn klauwen om diens nek. Dieter werd naar de grond getrokken. Hij gilte en trappelde. Bloed spoot uit zijn halsslagaders, nadat de grommende leeuw enorme hoektanden in zijn nek dreef.

Wilfred, die zijn geweer had opgeraapt en nader bij was gekomen, voelde hoe zijn ballen zich in zijn buik wilden terugtrekken. Misselijk van angst ging hij op een knie zitten en schoot.

De leeuw werd vlak boven een van de ogen geraakt en zakte in elkaar. In een zandwolk bleef het dier stuiptrekkend liggen. De gepluimde staart zwiepte nog een laatste maal heen en weer. Hij rook de stank uit de muil.

Dieters rijdier bewoog niet meer. De leeuwinnen trachtten de buik te openen.

De dromedaris van Douwe was er vandoor gegaan.

Douwe wankelde zijn richting uit.

Wilfred hief zijn geweer en schoot op een van de leeuwinnen, die bijna werd geraakt en bij het bloedende kadaver van de dromedaris wegschoot. De andere leeuw viel hem grommend aan.

Wilfred loste opnieuw een schot, dat een streep over de kop trok, waarna het roofdier terugschrok. Beide leeuwinnen sloegen met grote sprongpassen op de vlucht en verlieten de rivierbedding. Zij verdwenen uit het oog.

Waar is mijn drom, vroeg Wilfred zich af.

Op trillende benen zochten hij en Douwe elkaar op.

‘Verdomd nog maal’, sprak Wilfred met half verstikte stem. Hij spuwde zand.

Douwe begon op hoge toon te lachen, totdat Wilfred hem een klap in het gelaat toediende.

‘Beheers jezelf, luitenant von Sachsenheim!’ schreeuwde Wilfred. Zijn stem trilde bijna net zo hevig als zijn benen.

Zij zochten hun hoeden op, benaderden het lijk van Dieter en salueerden. Stroperig bloed vloeide uit diens nek en verdween in het zand. Wilfred sloot de in doodsangst opengesperde ogen.

De hals was zodanig beschadigd, dat het hoofd er nog maar met enkele spieren en pezen aan vast zat. De nekwervels waren van elkaar gescheurd. De halsketting met het identificatieplaatje lieten zij zitten.

Douwe begon te huilen.

‘Gedraag je als een militair!’ snauwde Wilfred.

Zo’n beer van een vent, huilend als een kind. Hij voelde plaatsvervangende schaamte, haalde een verrekijker uit Dieters tas, zocht diens geweer en pistool op en salueerde voor het lijk.

‘We moeten hem begraven’, vond Douwe, zich de tranen uit de ogen wrijvend.

‘Dat is veel te gevaarlijk. We moeten hier weg. Straks komen die leeuwinnen terug! Wie weet zijn er nog meer leeuwen. Als we eenmaal thuis zijn, stuur ik een patrouille.’

De ogen van Dieters dromedaris stonden ver achterwaarts gedraaid. Het dier leek te grijnzen met donkergele tanden. Bloed sijpelde uit wonden op de romp. Een van de voorpoten lag in een onnatuurlijke hoek met het lichaam. Het dode kadaver perste dampende vijgen.

De leeuw lag doodstil. Wilfred schopte er tegenaan, zonder dat het dier reageerde.

Zijn kop als een trofee voor boven de open haard bij moeder, dacht Wilfred. Voor alle zekerheid schoot hij de leeuw nogmaals door de schedel.

Op zijn voorstel beklommen zij een van de hellingen.

Wilfred speurde door zijn verrekijker de windrichtingen af.

‘Daar!’ riep hij, met een wijsvinger langs de kijker westwaarts wijzend. De beide dromedarissen stonden enkele tientallen meters bij hen vandaan.

Zelfs bij deze afstand was te zien hoe angstig en uitgeput de dieren waren. ‘We dienen ze voorzichtig te benaderen’, zei Wilfred, de helling afdalend. ‘Als we ze bij de teugels hebben, rijden we naar zee. Dat is volgens mij dichterbij dan de legerbasis. In Walvisbaai kunnen we wellicht met onze dieren met de trein mee.’

‘Als ze veewagens hebben wel. Of zouden die te laag voor ze zijn?’

Wilfred haalde zijn schouders op. ‘We zien wel.’

Voortdurend keken zij achterom. De leeuwinnen lieten zich niet zien.

‘Ik wist niet dat er hier leeuwen voorkwamen. Waar halen zij hun drinkwater vandaan?’ vroeg Douwe.

‘Ik heb geen idee. Misschien drinken ze uitsluitend bloed.’

De trillende dromedarissen lieten zich benaderen, niet bestijgen. De officieren namen hun dieren bij de teugel en begonnen de wandeling naar Walvisbaai, onder een witte zon. Na ruim een uur lukte het ze om de dromedarissen op de knieën te krijgen en op te stijgen.

De reis leek eindeloos lang. De zee kwam maar niet in zicht. Na ruim twee uur bereikten zij de kust. Wilfred bekeek door zijn verrekijker het terrein en gaf het instrument aan Douwe door. Om het treinstation vanuit het zuiden te benaderen en de Engelsen te vermijden, zouden zij een enorme omweg moeten maken. Engelse douaniers en soldaten keken hun kant op, zodat zij met een boog om de Britse enclavepost heen reden en ten noorden ervan uitkwamen. Het was heilig geworden. Het strand bleek verlaten. Warme wind blies zeewater als mist het land op.

Zij passeerden de slachtplaats der walvissen, waarvan het omringende water lichtrood kleurde en benaderden de branding.

De officieren dwongen hun rijdier tot knielstand, stegen af, namen hun geweren en lieten zich uitgeput op het grove, vochtige zand zakken. Zij dronken hun laatste water.

Zij werden bespied door donkere ogen, van achter dierenhuiden in hun woningen van walvisbeenderen.

‘We moeten toch proberen om bij het station te komen’, vond Wilfred. ‘Misschien moeten we wachten tot het donker is. Of ons alsnog te melden en het risico te lopen, om op verdenking van spionage te worden gearresteerd.’

Douwe zong zachtjes een liedje en lachte tussen de refreinen door.

Het zijn nog kinderen, die Rijnlanders, dacht Wilfred. Geen zelfbeheersing. Dat Pruisen zich ooit met de andere Duitstalige

gewesten heeft verenigd. We hadden ze niet nodig. Zonder hen waren we sterker geweest.

Als het ooit tot een nieuwe oorlog komt met Frankrijk, zullen ze ons nog verraden ook.

Hij beval Douwe zich te beheersen. Douwe keek hem wezenloos aan.

De wind blies hen scherpe korrels in het gelaat. De donkere zee leek zo hoog te staan, dat ieder moment het strand kon worden overstroomd.

Waait het ooit wel eens niet in dit vervloekte land, vroeg Wilfred zich af.

‘We worden bekeken’, zei Douwe. Oostelijk. Die ribbenwoningen.’

‘Net doen of je het niet merkt.’

Het ergerde Wilfred, dat hij hun bespieders niet als eerste had ontdekt.

De dromedarissen waren bij hen vandaan gelopen en trokken een soort helmgras uit de zandige grond, waarna ze hun onderkaken op en neer en heen en weer bewogen.

Namibiërs, vanuit hun walviswoningen geslopen, kwamen achter een heuvelrand vandaan en renden op de dieren af. Zij grepen ze bij de teugels, klommen er snel als de bliksem op, zonder ze te laten knielen en reden er als volleerde ruiters vandoor.

Schreeuwend trokken Wilfred en Dieter hun geweren uit de foedralen. Tegen de tijd dat zij konden richten en schieten, waren dieren en dieven achter een heuvelrug verdwenen.

Vloekend keken zij om zich heen, waarna zij zich naar de walvisskeletten repten. Zij trokken overal lappen stof en dekens opzij, maar troffen er niemand aan.

De wind woei met harde vlagen om hen heen, zodat zij hun hoeden stevig op hun hoofden drukten en van het strand af vluchtten.

‘Hoe is het nou mogelijk dat onze dromedarissen zich door die wilden lieten overmeesteren?’ vroeg Wilfred.

‘Ze zijn aan Herero gewend. Ze worden door Herero verzorgd.’

‘Zullen we dan toch naar het treinstation lopen, nu het nog licht is?’

‘Je zei daarnet dat we dan het risico lopen te worden opgepakt.’

‘Laten we langs het spoor teruglopen. Wellicht komt ons een trein achterop.’

Met de wind in de rug begonnen zij aan de terugreis. Zwijgend volgden zij na enkele kilometers de spoorlijn, die in noordoostelijke richting liep.

Hun mondholtes leken door dorst met tapijt bekleed.

De zon werd versluierd door zandnevels.

‘Als we nou vanaf de plek waar de leeuwen ons overvielen, meteen naar Windhoek waren gereden, zouden we nu al thuis zijn geweest’, beweerde Douwe.

Wilfred zweeg. Hij heeft gelijk, dacht hij. Nutteloos gelijk.

Uitgeput als zij waren, rustten zij uren later naast het spoor, wachtend op een trein.

Zij versmachtten. Met moeite kregen zij hun uitgedroogde en gebarsten lippen van elkaar.

‘Heb jij een locomotief zien staan bij Walvisbaai?’ vroeg Douwe.

‘Nee. Misschien stond er een achter de loodsen. Misschien komt er een loc uit Windhoek.’

‘Misschien sterven we hier.’

‘Dat zou wel bijzonder oneervol zijn. We moeten verder. Als het donker wordt, zien we de leeuwen niet aankomen.’

De zandsluiers daalden. De zon schroeide.

Strompelend vervolgden zij hun weg, de eindeloze rails volgend. Hun legerlaarzen knelden zodanig, dat zij ze uittrokken en achterlieten. Het gloeiende zand brandde aan hun voetzolen. Naarmate zij verder inlands geraakten, nam de wind verder af. De zon trilde aan de horizon. Hun schaduwen werden langer en langer, alsof ze bij hun lichamen vandaan wilden. Als ze aan ons ontsnappen, vallen we dood neer, dacht Wilfred.

Het kan nou toch niet ver meer zijn. Nog even en we creperen van de dorst.

Tevergeefs probeerde hij te schatten hoeveel kilometer ze hadden afgelegd, zonder een idee te hebben over de nog af te leggen afstand.

De duisternis viel angstaanjagend snel. Zij lieten zich naast de rails op de grond zakken en hielden hun geweren in aanslag. Kou bekroop hen. Wilfred dacht een gedaante te zien bewegen en schoof zijn wijsvinger achter de trekker. Ik hallucineer, vermoedde hij. Hij keek naar de glinsterende sluiers aan de hemel, door miljoenen sterren gevormd en dacht: hoe volstrekt zinloos is ons aardse gespartel. Als ik dan toch dood moet, maakt het niet uit waar.

Ondanks de kou sukkelden zij in slaap, tegen elkaar aan leunend.

Zij ontwaakten door een geraas in de verte, dat uit westelijke richting kwam.

Moeizaam krabbelden zij overeind. Zij wachtten totdat de locomotief in zicht kwam, keken in het licht van een enorme koplamp, waarop zij met verkleumde vingers hun geweren in de lucht afschoten.

De machinist hoorde het en liet de trein afremmen. Zo uitgeput waren de officieren, dat zij door de stokers aan boord getild moesten worden.

Het door hen aangeboden drinkwater smaakte de luitenant's hemels.

In het kampement aangekomen, werden zij door hospikken de wagon uit gedragen en naar de kantine gebracht, alwaar zij op dekens werden neergelegd. De stokers brachten hen de geweren achterna. Wilfred